

Etusivu>Sinun oikeutesi>Rikoksen uhri>Uhrin oikeudet jäsenmaittain

Tämän sivun alkukielistä versiota [nl](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Swipe to change

hollanti

Uhrin oikeudet jäsenmaittain

Belgia

Rikoksen uhri on henkilö, joka on kärsinyt vahinkoa tietyn tapahtuman johdosta: hän on esimerkiksi loukkaantunut tai hänen omaisuuttaan on vahingoitettu tai varastettu, ja kansallisessa laissa tällainen tapahtuma on määritelty rikokseksi. Laki antaa rikoksen uhrille tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen.

Rikosoikeudellinen menettely muodostuu Belgiassa esitutkinnasta ja oikeudenkäynnistä. Useimmiten esitutkintaa johtaa syyttäjä (*procureur des Konings / procureur du Roi*), ja joissakin monimutkaisemmissa tapauksissa tutkintatuomari (*onderzoeksrechter / juge d'instruction*). Esitutinnan aikana kerätään todistusaineistoa sen selvittämiseksi, onko tapahtunut rikos ja kuka sen on tehnyt.

Esitutinnan tulosten perusteella asian käsittely lopetetaan tai asia viedään tuomioistuimeen. Oikeudenkäynnissä tuomioistuin arvioi todistusaineiston ja päättää sen perusteella, onko epäilty syyllinen. Jos epäilty todetaan syylliseksi, hänet tuomitaan ja hänelle määrätään rangaistus. Vaihtoehtoisesti tuomioistuin voi todeta epäillyn syyttömäksi ja vapauttaa hänet.

Uhrilla on rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheissa erinäisiä oikeuksia. Rikoksen uhri voi ottaa aktiivisesti osaa oikeudenkäyntiin rekisteröitymällä **asianomistajaksi** tai **siviilikannetta ajavaksi asianosaiseksi**. Joissakin tapauksissa rikoksen uhri voi itse panna oikeudenkäynnin vireille haastamalla epäillyn suoraan oikeuteen tai esittämällä tutkintatuomarille rikokseen perustuvan siviilioikeudellisen vaatimuksen. Nostamalla siviilikanteen rikoksen uhri voi vaatia rikosentekijältä vahingonkorvauksia. Tietyn edellytyksin (esim. väkivaltarikoksissa, joissa rikosentekijä tai vakuutusyhtiö ei voi korvata vahinkoa) uhrilla on oikeus saada korvauksia valtiolta.

Seuraavilla tietosivuilla kuvataan rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheita ja kerrotaan rikoksen uhrin oikeuksista [esitutinnan aikana](#) sekä [oikeudenkäynnin aikana](#) ja [sen jälkeen](#). Katso myös lisätietoja tarjolla olevasta tuesta ja [avusta](#).

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [nl](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

1 – OIKEUTENI RIKOSTUTKINNAN AIKANA

Miten ja mihin voin ilmoittaa rikoksesta?

Miten saan tietoa viranomaisten toiminnasta?

Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?

Mitä tietoja saan poliisilta tai uhrin tukijärjestöiltä rikostutinnan aikana?

Voinko saada oikeusapua?

Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?

Mitä palveluja ja apua saan rikostutinnan aikana?

Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?

Kuinka asian käsittely jatkuu tutkinnan päätyttyä?

Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?

Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?

Lisätietoja

Miten ja mihin voin ilmoittaa rikoksesta?

Rikosilmoitus tehdään paikallispoliisille mieluiten sillä poliisiasemalla, jonka alueella rikos on tapahtunut. Hätätilanteessa voi aina soittaa hätänumeroon 112. Muissa kuin hätätilanteissa voi mennä lähimmälle poliisiasemalle. Poliisiasemien osoitteet löytyvät paikallispoliisin verkkosivuilta [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#).

Kuka tahansa Belgian kansalainen tai maassa asuva henkilö (esim. pysyvän oleskeluluvan haltija) voi ilmoittaa tietyistä vähemmän vakavista rikoksista (esim. ilkivalta, myymälävarkaus tai polkupyörävarkaus) verkossa [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) tai [saksaksi](#). Lisäksi kuka tahansa, myös turistit, voivat ilmoittaa internetiin liittyvästä rikoksesta siihen tarkoitettulla sivustolla [hollanniksi](#), [ranskaksi](#), [saksaksi](#) ja [englanniksi](#).

Eräistä rikoksista (esim. vainoaminen ja kunnianloukkaus), joita kutsutaan asianomistajarikoksiksi, voidaan nostaa syyte vain, jos rikoksen uhri tekee niistä ilmoituksen.

Ilmoitusta ei tarvitse välttämättä tehdä heti rikoksen tapahduttua, mutta on rikoksen uhrin edun mukaista tehdä se mahdollisimman pian, jotta poliisilla on käytettävissä yksityiskohtaiset tiedot tosiseikoista, olosuhteista ja uhrin kärsimistä vahingoista. On myös hyvä pitää mielessä, että viranomaiset eivät voi tietyn määräajan jälkeen enää nostaa syytettä rikoksesta (vanhentumisaika). Määräajasta säädetään laissa, ja se vaihtelee rikoksen mukaan kuudesta kuukaudesta 15 vuoteen.

Poliisi kuulee rikoksen uhria voidakseen laatia ilmoituksesta kuulustelupöytäkirjan. Uhrilla on kuulustelun aikana erilaisia oikeuksia, myös myöhemmin mahdollisesti järjestettävässä uudessa kuulustelussa. Riippumatta siitä, missä ominaisuudessa henkilöä kuullaan (esim. rikoksen uhrina tai todistajana), poliisiin on kerrottava hänelle ennen kuulustelua, että

hänellä on oikeus pyytää, että kaikki kysymykset ja vastaukset kirjataan sananmukaisesti; hänellä on oikeus pyytää tietyn tutkintatoimen suorittamista tai tietyn henkilön kuulustelemista; hänen lausuntojaan voidaan käyttää todistusaineistona oikeudessa; hänellä on oikeus saada kuulustelupöytäkirjasta jäljennös maksutta. Jäljennöstä pyydetään kuulustelun päätteeksi. Muutamia poikkeustapauksia lukuun ottamatta jäljennöksen saa heti.

Jos rikoksen uhri puhuu muuta kuin menettelyn kieltä, hän saa käyttöönsä tulkin, paitsi jos poliisi pystyy kirjaamaan lausunnon uhrin kielellä tai pyytää uhria laatimaan lausunnon omalla kielellään.

Uhrin tekemä ilmoitus kirjataan kuulustelupöytäkirjaan, johon sisällytetään lisäksi muun muassa seuraavat tiedot:

uhrin nimi, osoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite;

yksityiskohtaiset tiedot rikoksesta: milloin ja missä se tehtiin, kuka siihen osallistui, mitä tapahtui ja mitä seurauksia sillä on;

todistajien yhteystiedot;

kuvaus tapahtumaan osallistuneista henkilöistä, myös pituus, ruumiinrakenne ja vaatetus. Erittäin hyödyllisiä voivat olla myös tiedot iästä, hiusten väristä ja tyylistä, puhetavasta ja huomiota herättävistä tuntomerkeistä, kuten syylistä, arvista, tatuoinneista, luomista tai syntymämerkeistä;

mahdolliset vammat (lääkäri voi kirjoittaa lääkärintodistuksen, jonka voi toimittaa poliisille myöhemmin, jopa joitakin päiviä ilmoituksen tekemisen jälkeen).

Lääkäriltä voi saada myös todistuksen työkyvyttömyydestä;

mahdollinen muu (aineellinen) vahinko (on hyvä, jos vahingoista on esittää valokuva).

Rikoksen uhri voi kuulustelussa ilmoittaa myös, tarvitseeko hän käytännön apua tai sosiaalista, psykologista tai oikeudellista apua.

Kaikista poliisille toimitettavista asiakirjoista on suositeltavaa ottaa kopiot. Alkuperäisiä asiakirjoja saatetaan tarvita myöhemmin (esim. vakuutusyhtiö).

Kun on kyse seksuaalirikoksesta, uhrin kuulustelu pyritään järjestämään tilassa, joka mahdollistaa tilanteen edellyttämän hienotunteisuuden.

Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta poliisi toimittaa **kuulustelupöytäkirjan** syyttäjänvirastoon. Syyttäjä tekee päätöksen siitä, aloittaako poliisi asiassa

tutkinnan. **Tutkintaa johtaa joko syyttäjä** (*opsporingsonderzoek / information judiciaire*) tai, kun on kyse monimutkaisemmista asioista **tai** tarvitaan

perusteellisempia tutkintatoimia (esim. kotiintähtä), **tutkintatuomari** (*gerechtelijk onderzoek / instruction judiciaire*). Joissakin tapauksissa **poliisi voi aloittaa**

tutkinnan ja lähettää asiakirja-aineiston syyttäjänvirastoon jatkotoimenpiteitä varten (*ambtshalve politioneel onderzoek / enquête policière d'office*). Tietystä

vähäisistä rikoksista (esim. polkupyörävarkaus) ja olosuhteista johtuen (esim. epäilystä ei ole mitään tietoa) poliisi voi laatia **suppean esitutkintapöytäkirjan** (*vereenvoudigd proces-verbaal / procès-verbal simplifié*).

Sitä ei toimiteta syyttäjänvirastoon. Syyttäjälle lähetetään kuukausittain kooste suppeista

esitutkintapöytäkirjoista; näin hän saa tiedon tehdyistä rikosilmoituksista. Jos tulee ilmi uusia seikkoja, jotka voivat muuttaa asian luonnetta (esim.

rikoksentehtäjä tunnistetaan), pöytäkirja toimitetaan syyttäjälle, ja rikoksen uhri saa tästä tiedon poliisilta.

Miten saan tietoa viranomaisten toiminnasta?

Rikoksen uhri saa rikosilmoituksen tehtyään asiasta todistuksen, jossa ilmoitetaan asian viitenumero, uhria auttaneen poliisivirkailijan nimi ja

syyttäjänviraston yhteystiedot (ilmoituksen seuranta varten).

Todistuksesta käy selvästi ilmi, laaditaanko ilmoituksen perusteella tavanomainen **kuulustelupöytäkirja** vai **suppea esitutkintapöytäkirja** ja johtaako se

poliisitutkintaan.

Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?

Jos rikoksen uhri ei tee muuta kuin rikosilmoituksen poliisille, hän saa syyttäjältä ainoastaan tiedon tuomioistuinkäsittelyn päivämäärästä, kellonajasta ja paikasta (jos asiassa nostetaan syyte).

Jos rikoksen uhri haluaa lisätietoja tekemänsä rikosilmoituksen jatkosta, laki tarjoaa hänelle mahdollisuuden rekisteröityä **asianomistajaksi**. Rekisteröitymisen voi tehdä henkilökohtaisesti tai asianajajan välityksellä kuulustelupöytäkirjan laatineelle poliisivirkailijalle, syyttäjänviraston kansliassa tai poliisiasemalla taikka kirjatulla kirjeellä, joka lähetetään syyttäjänviraston kansliaan. Rekisteröitymistä varten saa mallin yhdessä rikosilmoituksesta annettavan todistuksen kanssa.

Asianomistajana rikoksen uhri saa kirjallisesti tiedon syyttäjän tekemästä päätöksestä (esim. perusteltu päätös lopettaa asian käsittely tai päätös tuomarin suorittaman tutkinnan aloittamisesta) sekä mahdollisesta tutkintatuomioistuimen käsittelypäivämäärästä. Rikoksen uhri voi myös toimittaa asiakirja-aineiston lisättäväksi minkä tahansa aiheelliseksi katsomansa asiakirjan. Lisäksi hänellä on oikeus saada tutustua asiakirjoihin ja saada niistä jäljennös.

Jos uhri vaatii vahingonkorvausta tai haluaa lisäoikeuksia, hänen on rekisteröidyttävä **siviilikannetta ajavaksi asianosaiseksi (1)**. Sen voi tehdä henkilökohtaisesti tai asianajajan välityksellä missä tahansa menettelyn vaiheessa. Siviilikannetta ajava asianosainen voi pyytää saada tutustua asiakirjoihin ja saada niistä jäljennöksen, pyytää täydentävien tutkintatoimien suorittamista, vaatia vahingonkorvausta, hakea muutosta annettuun päätöksiin sekä tulla kuulluksi ja saada tietoja vapausrangaistuksen täytäntöönpanosta.

Siviilikannetta ajavalla asianosaisella ja asianomistajalla on oikeus käyttää asianajajaa yhteydenpidossa viranomaisiin. Koska tutkinta kuuluu Belgiassa salassapitovelvollisuuden piiriin, tutkintatoimissa (esim. epäilyin kuulustelussa) ei ole mahdollista olla läsnä. Ainoa poikkeus on tapahtumien rekonstruointi rikospaikalla, johon siviilikannetta ajava asianosainen saa osallistua.

Rikoksen uhrin ei tarvitse itse todistaa rikoksen tapahtuneen eikä tekijän syyllisyyttä.

Menettelyn tässä vaiheessa ei ole mahdollista saada vahingonkorvausta.

Rikoksen uhri ei voi keskeyttää menettelyä enää sen jälkeen, kun kuulustelupöytäkirja on toimitettu syyttäjänvirastoon ja asiassa on mahdollisesti nostettu syyte. Tämä koskee myös niitä rikoksia, joista syyte voidaan nostaa vain uhrin vaatimuksesta (asianomistajarikokset), esimerkiksi vainoamista.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Tutkinnan aikana rikoksen uhria todennäköisesti kuullaan **todistajana**.

Jos rikoksen uhri kokee itsensä uhatuksi todistajana, hän (samoin kuin hänen perheenjäsenensä) voivat tietyin edellytyksin päästä osalliseksi seuraavista suojelutoimenpiteistä:

ehkäiseviä toimenpiteitä koskeva neuvonta ja apu niiden käyttöönotossa,

ehkäisevä poliisipartiointi,

tulevien ja lähtevien puhelujen rekisteröinti,

salainen puhelinnumero, matkapuhelin hätäpuheluja varten ja/tai suojattu auton rekisterinumero,

fyysinen suojele,

asuinpaikan vaihtaminen enintään 45 päivän ajaksi.

Hyvin poikkeuksellisissa tapauksissa eli jos henkilö on rikollisjärjestön tekemän teon tai törkeän rikoksen (esim. alaikäisen sieppaus tai murha) uhri tai

todistaja ja edellä mainitut toimenpiteet eivät riitä takamaan hänen turvallisuuttaan, voidaan myöntää erityissuojelua muun muassa

osoittamalla uusi asuinpaikka enintään 45 päivän ajaksi,

myöntämällä uusi henkilöllisyys.

Jos henkilö on antanut tutkinnan aikana lausunnon, hän voi saada korvausta aiheutuneista matka- ja majoituskuluista. Korvausta voi saada myös siinä tapauksessa, että on joutunut ottamaan töistä puoli päivää vapaata. Nämä kulut maksetaan valtion budjetista, mutta rikoksentekijä joutuu korvaamaan ne valtiolle, jos hänet todetaan syylliseksi.

Jos todistajalle on myönnetty suojelutoimenpide tai hän ei ole maassa, häntä voidaan kuulla video- tai teleneuvottelulla.

Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?

Jos rikoksen uhri on **alle 18-vuotias**, hänellä on kuulustelun aikana seuraavat lisäoikeudet:

kuultavan seurana saa olla hänen itse valitsemansa aikuinen,

kuulustelu voidaan suorittaa tilanteeseen soveltuvassa tilassa.

Jotta kuulustelua ei tarvitse toistaa, siitä voidaan laatia audiovisuaalinen tallenne. **Alle 12-vuotiaan** kuulustelu voidaan videoida sen jälkeen, kun kuulusteltavalle on ilmoitettu asiasta, kun taas **yli 12-vuotiaan** kuulustelun videoimiseen tarvitaan kuultavan lupa. Kuulustelu tapahtuu sitä varten erityisesti varustellussa huoneessa.

Seksuaalisen hyväksikäytön, prostituution tai lapsipornografian tapauksessa vanhentumisaika, jonka umpeuduttua syytettä ei voida nostaa, alkaa kulua vasta sen jälkeen, kun uhri on täyttänyt 18 vuotta.

Poliisi ohjaa alaikäisen uhrin lasten hyväksikäytön uhreille tarkoitettuun tukikeskukseen.

Rikoksen uhria suojellaan myös julkisuudelta: henkilöllisyyden paljastavia valokuvia, piirustuksia tai muuta aineistoa ei saa julkaista eikä levittää.

Mitä tietoja saan poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä rikostutkinnan aikana?

Poliisi antaa tietoja seuraavista asioista:

uhrien tukipalvelut,

rikosilmoituksen tekemistä seuraava menettely,

vahingonkorvauksen saantiedellytykset.

Tiedot annetaan esitteiden muodossa tai suullisesti. Esitteitä on saatavilla Belgian virallisilla kielillä eli [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) ja [saksaksi](#).

Käytännössä poliisit pystyvät usein antamaan tietoja myös muilla kielillä (esim. englanniksi).

Rikoksen uhrin on hyvä tietää, että hän voi saada tietoja tietyistä asiasta käsittelevästä välikäden kautta, jos hän on rekisteröitynyt asianomistajaksi tai [siviilikannetta ajavaksi asianosaiseksi \(1\)](#). Tällaisia tietoja ovat seuraavat:

syyttäjän päätös lopettaa asian käsittely ja päätöksen perustelut,

syyttäjän päätös antaa asia tutkintatuomarin tutkittavaksi,

syyttäjän päätös ehdottaa rikoksentekijälle sovintoratkaisua tai rikosasian sovittelua,

tuomioistuinkäsittelyn päivämäärä,

asianomistajana tai siviilikannetta ajavana asianosaisena henkilöllä on lisäksi oikeus saada tutustua asiakirjoihin ja saada niistä jäljennös. Tätä koskeva pyyntö esitetään syyttäjälle tai tutkintatuomarille tutkinnan aikana.

Asiakirjoista saa ottaa kopioita, mutta siitä peritään maksu (n. 0,25–0,50 euroa kopiolta). Rikostuomioistuimessa käsiteltäviä asioita koskevat asiakirjakopiot ovat maksuttomia.

Voinko saada oikeusapua?

Rikoksen uhri voi saada alustavia ja suuntaa-antavia neuvoja osana **ensivaiheen oikeusapua** (*juridische eerstelijnsbijstand / aide juridique de première ligne*), joka on asianajajien määrääpäivinä ja -kellonaikoina antamaa maksutonta neuvontaa. Tarvittaessa he ohjaavat uhrin erityispalvelujen piiriin. Neuvontaa annetaan esimerkiksi tuomioistuimissa, rauhantuomarin tiloissa, oikeustaloissa ja joskus myös kunnan-/kaupungintalolla. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (*justitiehuis / maison de justice*), joiden yhteystietoja voi hakea [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#). Vaihtoehtoisesti voi olla yhteydessä uhrien tukipalveluihin.

Jos uhri tarvitsee yksityiskohtaisempaa neuvontaa tai apua taikka edustuksen, hänen on käännettävä asianajajan puoleen. Tällainen **toisen vaiheen oikeusapu** (*juridische tweedelijnsbijstand / aide juridique de deuxième ligne*) on henkilön tulotasosta riippuen joko osittain tai kokonaan maksutonta. Tietyillä erityisasemassa olevilla henkilöillä, kuten alaikäisillä ja henkisesti vajaakykyisillä, on oikeus maksuttomaan asianajajaan.

Mikäli uhri haluaa toisen vaiheen oikeusapua, hänen on mentävä oikeusaputoimistoon (lisätietoja [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#)), jollainen toimii jokaisessa tuomioistuinrakennuksessa. Siellä uhrin on esitettävä asiakirjat, jotka osoittavat, että hän kuuluu johonkin edellä mainituista erityisryhmistä tai että hänen nettotulonsa ovat riittämättömät. Oikeusaputoimisto tekee päätöksen 15 päivässä. Jos hakemus hyväksytään, rikoksen uhrille toimitetaan hänelle osoitetun asianajajan yhteystiedot. On myös mahdollista kysyä itse valitsemaltaan asianajajalta, suostuuko tämä työskentelemään toisen vaiheen oikeusavun puitteissa. Jos asianajaja suostuu, hän ottaa uhrin sijasta yhteyttä oikeusaputoimistoon tämän hakemuksen hyväksymiseksi.

Jos rikoksen uhrin tulot ovat vähäiset, hän voi tietyin edellytyksin pyytää vapautusta joistakin oikeudenkäyntimaksuista (esim. haastemaksuista ja asiakirjojen kopiointimaksuista) **oikeusapujärjestelmän** puitteissa. Tätä koskeva hakemus on toimitettava oikeusaputoimistoon siinä tuomioistuimessa, jossa asia on vireillä. Jos rikoksen uhri on jo nostonut siviilikanteen, hän voi esittää hakemuksen suoraan asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle, myös suullisesti.

Uhrin on myös syytä olla yhteydessä vakuutusyhtiönsä sen selvittämiseksi, kattaako hänen vakuutusturvansa myös oikeusturvan.

Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?

Poliisi huolehtii rikoksen uhrin turvallisuudesta **yleisten turvallisuustoimenpiteiden** avulla. Jos henkilö on vaarassa, koska hän on antanut tai aikoo antaa todistajanlausunnon, jonka hän on valmis vahvistamaan tuomioistuimessa, **todistajansuojelulautakunta** (*Getuigenbeschermingscommissie / Commission de protection des témoins*) voi myöntää täydentäviä suojelutoimenpiteitä. Jos syyttäjä tai tutkintatuomari (tutkintamenettelystä riippuen) pitää täydentäviä suojelutoimenpiteitä välttämättöminä, hän esittää niitä koskevan pyynnön todistajansuojelulautakunnalle.

Raiskauksen tai sukupuolikurua ja -siveellisyyttä loukkaavan teon uhria suojellaan julkisuudelta: henkilöllisyyden paljastavien valokuvien, piirustusten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos henkilö on perheväkivallan uhri eikä halua palata puolisoiden yhteiseen kotiin, poliisi etsii hänelle (ja hänen lapsilleen) turvallisen oleskelupaikan.

Kuulustelun suorittavaa poliisia voi myös pyytää jättämään henkilötiedot pois **kuulustelupöytäkirjasta**. Poliisilla on kuitenkin pyydettyä velvollisuus antaa nämä tiedot syyttäjänvirastolle.

Vain jos henkilölle itselleen tai hänen lähiomaiselleen voi aiheutua vakavaa vahinkoa todistajanlausunnon antamisesta, tutkintatuomari (poliisilla ei ole asiassa toimivaltuuksia) voi myöntää **täydellisen tai osittaisen anonymiteetin**. Tutkintatuomari tekee päätöksen anonymiteetin myöntämisestä yleensä omasta aloitteestaan, mutta uhri voi myös pyytää sitä itse. Jos tutkintatuomari hylkää pyynnön, päätökseen ei voi hakea muutosta.

Osittainen anonymiteetti tarkoittaa, että uhrin henkilötietoja ei kirjata kuulustelupöytäkirjaan. Se voidaan myöntää riippumatta siitä, johtaako tutkintaa syyttäjä vai tutkintatuomari.

Täydellinen anonymiteetti tarkoittaa, että uhrin henkilöllisyys pidetään salassa koko rikosoikeudenkäynnin ajan. Se voidaan myöntää vain, jos kyseessä on tutkintatuomarin johdolla tapahtuva tutkinta, osittainen anonymiteetti ei riitä suojelemaan uhria,

uhri katsoo, että todistajanlausunnon antaminen saattaa hänet itsensä ja hänen perheenjäsenensä vaaraan, minkä vuoksi hän voi pidettyä lausunnon antamisesta,

rikoksen on tehnyt rikollisjärjestö tai kyseessä on törkeä rikos (esim. alaikäisen sieppaus tai murha).

Mitä palveluja ja apua saan rikostutinnan aikana?

Kaikilla poliisin ja oikeuslaitoksen henkilöstöön kuuluvilla on velvollisuus antaa rikoksen uhreille tietoa ja tarvittaessa ohjata heidät erityispalvelujen piiriin. Tarjolla on useita rikoksen uhrien avustamiseen erikoistuneita palveluja. Uhrin käytettävissä on oikeudellisen menettelyn aikana jo jopa sen jälkeen seuraavat palvelut:

Poliisi ottaa uhrin vastaan, antaa käytännön apua ja tietoa, valmistelee kuulustelupöytäkirjan ja ohjaa asianmukaisesti palvelupisteisiin. Jos asiaa hoitava poliisivirkailija ei pysty antamaan uhrille parasta mahdollista tukea (esim. kriisitilanteessa tai muussa erittäin vakavassa tilanteessa), **uhrien tukemiseen erikoistuneet poliisin yksiköt** ottavat tehtävän hoitaakseen.

Oikeustalossa toimivasta **uhrien vastaanottopalvelusta** uhri saa yksityiskohtaisia tietoja asiastaan. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (yhteystiedot löytyvät [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#)). Vastaanottopalvelusta uhri saa tarvitsemaansa tukea ja apua koko oikeudellisen menettelyn ajan.

Vastaanottopalvelussa työskentelevät oikeustukihenkilöt (*justitieassistent / assistant de justice*) ohjaavat rikoksen uhrin tarvittaessa erityispalvelujen piiriin ongelman luonteesta riippuen. Oikeustukihenkilö voi tukea uhria menettelyn emotionaalisesti haastavissa vaiheissa, kuten asiakirjoihin tutustumisessa, oikeuden istunnossa, todistusaineiston palauttamisessa tai rekonstruoinnissa. Oikeustukihenkilö voi myös auttaa rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan lausunnon laatimisessa.

Uhrien tukipalvelu tarjoaa täydentävää apua rikoksen seurausten käsittelyyn: emotionaalista ja psykososiaalista tukea, tietoa mm. rikoksen uhrin oikeuksista, vahingon korvaamisesta, oikeudenkäynnistä ja oikeudellisen avun saatavuudesta sekä apua yhteydenpidossa eri tahoihin (esim. vakuutusyhtiö, poliisi, oikeusviranomaiset, asianajotoimistot ja sairaalat). Tavallisesti poliisi tai oikeustukihenkilö ohjaa rikoksen uhrin tämän **palvelun** käyttäjäksi, mutta sen puoleen voi kääntyä myös oma-aloitteisesti.

Kaikki edellä mainitut palvelut ovat maksuttomia ja vapaaehtoisia.

Ihmiskaupan uhreille on tarjolla erilaisia yksityisiä palveluja, joista saa lisätukea. Palvelujen koordinoinnista ja yhteistyöstä vastaa [yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseen ja rasmin torjuntaan erikoistunut keskus](#) (*Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding / Centre belge pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme*). Lisäksi on olemassa useita oleskelu- ja/tai työlopua koskevia erityissäännöksiä, joita voidaan soveltaa, mikäli henkilö **tunnustetaan ihmiskaupan uhriksi (2)**.

Rikoksen uhri voi saada sairaanhoitoa, mutta ilman voimassa olevaa sairausvakuutusta hän voi joutua maksamaan sen itse (aiheutuneet kustannukset voi tosin sisällyttää vahingonkorvausvaatimukseen). EU:n 27 jäsenvaltion, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset voivat hyödyntää [eurooppalaista sairaanhoitokorttia](#).

Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?

Sovitteluun voidaan ryhtyä missä tahansa oikeudellisen menettelyn vaiheessa: poliisissa (vahingonsovittelu), kunnissa (hallinnollisia seuraamuksia koskeva sovittelu), syyttäjänvirastossa ennen syyttämispäätöksen tekemistä (rikosasian sovittelu) ja sen jälkeen, kun syyttämispäätös on tehty (restoratiivinen sovittelu). Restoratiivinen sovittelu on mahdollista myös rangaistuksen täytäntöönpanon aikana ja sen jälkeen.

Sovittelua voidaan käyttää kaikenlaisten rikosten yhteydessä. Syyttäjä, tutkintatuomari ja tuomari ilmoittavat rikoksen uhrille sovittelumahdollisuuksista. Uhri voi myös itse pyytää sovittelua.

Poliisin toimesta tapahtuvaa vahingonsovittelua voidaan käyttää aineellisten vahinkojen sovittamiseksi, kun on kyse vähäisistä rikkomuksista (esim. törhiminen, näpistykset ja ilkivalta). Sitä tarjotaan Leuvenin, Mechelenin ja Brysselin poliisipiireissä. Sovittelu käydään ennen kuulustelupöytäkirjan toimittamista syyttäjänvirastoon. Syyttäjälle ilmoitetaan sovittelun tuloksista, ja jos asiassa päästään sopimukseen, asian käsittely yleensä lopetetaan.

Hallinnollisia seuraamuksia (3) koskevaa **sovittelua** tarjotaan ennen lopullisen seuraamuksen määrittämistä. Se on pakollista, jos rikoksentehtyjä on alle 16-vuotias. Sovittelun ensisijaisena tavoitteena on korvata aiheutetut vahingot. Paikallishallinnon virkamiehet hoitavat sovittelun.

Rikosasian sovittelua voidaan käyttää syyttäjän ehdotuksesta, mikäli tämä katsoo, että teko ei ole sen luonteinen, että siitä kuuluisi määrätä yli kahden vuoden vankeusrangaistus tai sitä kovempi rangaistus. Sovittelu toteutetaan ennen kuin syyttäjä tekee syyttämispäätöksen, ja sen hoitavat oikeustukihenkilöt. Rikoksen uhri voi osallistua sovitteluun, jonka tavoitteena on aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen. Syyttäjä voi ehdottaa rikoksentehtyjälle yhtä tai useampaa täydentävää toimenpidettä (hoitoa, terapiaa, koulutusta tai yhdyskuntapalvelua). Jos tekijä ja uhri pääsevät sopimukseen vahinkojen korvaamisesta ja tekijä on suorittanut hänelle mahdollisesti ehdotetun yhden tai useamman täydentävän toimenpiteen, asian käsittely lopetetaan (toisin sanoen syyttäjä ei vie asiaa tuomioistuimeen). Asia voidaan kuitenkin viedä tuomioistuimen käsittelyyn, jos rikoksentehtyjä ei noudata asetettuja ehtoja. Rikosasian sovittelu edellyttää rikoksen uhrin yhteistyötä. Jos uhri kieltäytyy sovittelusta, asia palautuu syyttäjälle, joka tekee päätöksen syytteen nostamisesta.

Restoratiivinen sovittelu on oikeudellisesta menettelystä erillinen menettely, eikä se korvaa sitä. Oikeusviranomaiset vastaavat siis kaikista rikosoikeudellisesta menettelystä, rankaisemisesta ja rangaistuksen täytäntöönpanon liittyvistä päätöksistä. Tämä ei kuitenkaan estä sitä, etteikö sovittelua voi pyytää missä tahansa menettelyn vaiheessa: ennen tuomioistuinkäsittelyä ja sen aikana sekä sen jälkeen, kun tuomari on määrännyt rangaistuksen. Kuka tahansa rikosasiassa suoraan osallisena oleva voi pyytää sovittelua. Sovittelua voi siis pyytää uhrin ja rikoksentehtyjän lisäksi myös puoliso, perheenjäsen tai muu lähiomainen. Restoratiivisesta sovittelusta vastaa kaksi voittoa tavoittelematonta yhdistystä, [Suggnomè](#) Flanderissa ja [Médianté](#) Valloniassa. Niillä on paikallistoimisto kussakin tuomiopiirissä. Sovittelussa aikaansaatu sopimus on luottamuksellinen, ja se voidaan toimittaa oikeusviranomaisille ainoastaan molempien osapuolten suostumuksella. Tuomarilla on velvollisuus mainita tuomiossaan, että asiassa on käytetty restoratiivista sovittelua, mutta hänellä ei ole velvollisuutta ottaa sopimuksen sisältöä huomioon.

Myös **nuorisotuomioistuimessa** voidaan käyttää sovittelua. Restoratiivinen sovittelu on mahdollista sekä syyttäjänvirastossa että nuorisotuomioistuimessa.

Ryhmäneuvottelu (*herstelgericht groepsoverleg / concertation de groupe*) on mahdollista ainoastaan nuorisotuomioistuimessa. Nuorisotuomioistuimen tuomarin oletetaan asettavan etusijalle restoratiivisen toimenpiteen (sen sijaan, että määräisi alaikäiselle rikoksentehtyjälle suoraan rangaistuksen) ja ilmoittavan riidan osapuolille tällaisesta mahdollisuudesta. Jos tekijä ja uhri pääsevät sopimukseen restoratiivisen sovittelun tuloksena, tuomari yleensä vahvistaa sopimuksen. Hän ei voi puuttua sopimuksen sisältöön ja voi kieltäytyä sen vahvistamisesta vain, jos sisältö voi vaarantaa yleisen turvallisuuden. Paikalliset voittoa tavoittelemattomat nuorisotyön yhdistykset huolehtivat restoratiivisesta sovittelusta ja ryhmäneuvottelusta.

Kuinka asian käsittely jatkuu tutinnan päätyttyä?

Päätökset, joita tutinnan päätteeksi voidaan tehdä, riippuvat tutinnan lajista.

Jos tutinnan on suorittanut syyttäjä, hän voi päättää

lopettaa asian käsittelyn,

ehdottaa rikoksentehtyjälle **sovintoratkaisua** – jos tekijä hyväksyy ehdotuksen ja korvaa uhrin vahingot, asian käsittely lopetetaan,

ehdottaa **rikosasian sovittelua**,

viedä asian tuomioistuimeen.

Jos uhri on rekisteröitynyt asianomistajaksi tai nostanut siviilikanteen, hänelle tiedotetaan syyttäjän päätöksestä.

Tutkintatuomarin johtamassa tutkinnassa tutkintatuomari lähettää asiakirjat tutkintajaostolle (*raadkamer / chambre du conseil*). Tutkintajaosto käsittelee asian suljetuin ovin, eli lehdistöllä ja yleisöllä ei ole pääsyä istuntosaliin. Rikoksen uhri ja tämän asianajaja voivat olla läsnä, mutta ystävät ja perheenjäsenet eivät.

Tutkintajaosto voi päättää

jättää syyttämättä, jos se katsoo, että epäiltyä vastaan ei ole riittävästi näyttöä tai että teko ei ole rikos;

viedä asian tuomioistuimeen, jos se katsoo, että epäiltyä vastaan on riittävästi näyttöä;

määrätä rikoksenteikijän pakkohoitoon, jos tämä on häiriintyneessä mielentilassa tai henkisesti niin sairas, ettei hän pysty kontrolloimaan tekojaan. Tällöin epäilty voi pyytää asian käsittelyä julkisesti;

lykätä tuomion antamista. Tutkintajaosto voi päättää tuomion lykkäämisestä vain, jos rikoksenteikijää ei ole aiemmin tuomittu yli kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Tuomari asettaa enintään viisi vuotta kestävä koeajan, jonka aikana rikoksenteikijän on noudatettava määrättyjä ehtoja. Jos rikoksenteikijä tekee koeaikana uuden rikoksen tai ei noudata asetettuja ehtoja, tuomari voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Pakkohoidosta määrätessään tai tuomiota lykätessään tutkintajaosto toimii tuomioistuimena ja ratkaisee myös vahingonkorvausta koskevan siviilikanteen.

Jos rikoksen uhri on rekisteröitynyt **asianomistajaksi** tai **nostanut siviilikanteen (1)**, hänelle ilmoitetaan tutkintajaoston istunnon päivämäärä. Hänelle ilmoitetaan myös tuomioistuinkäsittelyn päivämäärä, jos asia käsitellään tuomioistuimessa.

Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?

Syyttäjän päätökseen lopettaa asian käsittely ei voi hakea muutosta. Ottaen huomioon toisaalta asiaan liittyvät tosiseikat ja olosuhteet ja toisaalta käsittelyn lopettamisen perusteet, rikosoikeudellisen menettelyn puitteissa on (siviilioikeudellisen menettelyn lisäksi) kuitenkin mahdollista saada vahingonkorvausta seuraavasti:

rikkomuksista ja rikkeistä on mahdollista **haastaa suoraan oikeuteen**. Sitä varten on käännyttävä haastemiehen puoleen, joka toimittaa rikoksenteikijälle haasteen;

rikoksen uhri voi myös esittää tutkintatuomarille rangaistusvaatimuksen nostamalla **siviilikanteen asianosaisena (1)**, jolloin tutkintatuomarin on aloitettava tutkinta. Rikoksen uhrin on tehtävä asiasta ilmoitus tutkintatuomarille kirjallisesti tai suullisesti. Tutkintatuomari laatii siviilikanteesta pöytäkirjan.

Tutkintatuomari voi pyytää uhria maksamaan takuun, jolla on tarkoitus kattaa tulevat oikeudenkäyntikustannukset. Tutkintatuomari myös määrää takuusumman. Uhrin on hyvä tietää, että tutkintajaosto voi tutkinnan päätteeksi päättää, ettei asiaa viedä tuomioistuimeen, koska epäiltyä vastaan ei ole riittävästi näyttöä. Uhrin on myös muistettava vahvistaa asianosaisena nostamansa siviilikanteen oikeuden istunnossa.

Jos rikoksenteikijä on alaikäinen, suoraan haastaminen tai siviilikanteen nostaminen asianosaisena ei ole mahdollista.

Rikoksen uhri voi **siviilikannetta ajavana asianosaisena (1)** hakea syytetoimistolta (*inbeschuldigingstelling / chambre de mise en accusation*) muutosta mihin tahansa tutkintajaoston päätökseen, myös syyttämättäjäätämispäätökseen. Syytetoimiston päätökseen ei voi hakea muutosta, eikä rikoksenteikijää voi sen jälkeen haastaa suoraan.

Jos tutkintajaosto on tehnyt vahingonkorvausta koskevan päätöksen (rikoksenteikijän pakkohoitoon määräämisen tai tuomion lykkäämisen yhteydessä), muutosta voi hakea ainoastaan vahingonkorvausasiaan mutta ei itse tuomioon. Muutosta on haettava 15 päivän (tai kolmen, jos rikoksenteikijä on tutkintavankeudessa) kuluessa tuomioistuimen kirjaamossa. Sen johdosta syytetoimisto tutkii siviilikanteen uudelleen.

Rikoksen uhri voi nostaa kanteen myös siviilituomioistuimessa, jos hän ei syystä tai toisesta ole osallistunut rikosoikeudelliseen menettelyyn. Se on mahdollista myös siinä tapauksessa, että syyttäjänvirasto on lopettanut asian käsittelyn. Siviilituomioistuimen tuomari panee asian vireille haastamalla vahinkoa aiheuttaneen henkilön, paitsi jos kaikki osapuolet ovat valmiita tulemaan oikeuteen vapaaehtoisesti. Jos vakuutusyhtiö on asiassa osallinen (esim. liikenneonnettomuuden jäljiltä), myös se voidaan haastaa suoraan. Siviilioikeudellinen menettely eroaa merkittävästi rikosoikeudellisesta menettelystä. Siviilikanteen voi nostaa myös siviilituomioistuimessa (esim. jos rikoksen uhri ei ole osallistunut rikosoikeudenkäyntiin tai jos asian käsittely on päätetty lopettaa). Siviilituomioistuimessa rikoksen uhrin on osoitettava, että on tapahtunut virhe. Jos rikosoikeudellinen menettely on vireillä samanaikaisesti, siviilituomioistuimen on lykättävä päätöksentekoaan, kunnes rikosasiassa on annettu päätös. Lisäksi siviilituomioistuimen tuomarin on noudatettava rikosasiassa annettua päätöstä. Asian vireillepano siviilituomioistuimessa on maksullista.

Kuinaka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?

Kaikki edellä kuvatut oikeudet kuuluvat myös ulkomaalaiselle rikoksen uhrille. Lisäksi ulkomaalaiselle rikoksen uhrille myönnetään joitakin lisäoikeuksia, joiden tarkoituksena on helpottaa oikeudelliseen menettelyyn osallistumista.

Rikoksen uhrilla on oikeus maksuttomaan tulkkiiin, jos hän ei puhu alueen virallista kieltä. Lausunnon voi myös kirjoittaa itse (tai pyytää poliisia kirjaamaan lausunnon uhrin äidinkielellä). Jos rikoksen uhri on poistunut maasta, syyttäjä tai tutkintatuomari voi kuulla häntä video- tai teleneuvottelulla.

Turvapaikanhakijalla on automaattisesti oikeus asianajajaan toisen vaiheen oikeusavun puitteissa.

Lisätietoja

perustuslaki – [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)

oikeudenkäyntilaki – [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)

rikosoikeudenkäyntilaki – [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)

5. elokuuta 1992 annettu poliisilaki – [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)

1. elokuuta 1985 annettu laki veroja koskevista ja muista säännöksistä – [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)

29. kesäkuuta 1964 annettu laki tuomion lykkäämisestä, tuomion täytäntöönpanon lykkäämisestä ja koeajasta – [🇳🇱 hollanniksi](#)

4. toukokuuta 1997 annettu sisäasiainministeriön yleiskirje GPI 58 rikoksen uhrin kohtelusta yhdistetyissä poliisivoimissa – hollanniksi

muutoksenhakutuomioistuinten syyttäjäkolligion yleiskirje COL 5/2009 yhdenmukaisten rikosilmoitustodistusten käytöstä, todistusten antamista koskevista ohjeista poliisille ja yleiskirjeen COL 8/2005 muuttamisesta, 20. joulukuuta 2012 tarkistettu versio

26. syyskuuta 2008 annettu yleiskirje ihmiskaupan uhreja ja/tai tiettyjen ihmisalakuljetuksen vakavien muotojen uhreja koskevasta monialaisesta yhteistyöstä – [🇳🇱 hollanniksi](#)

12. marraskuuta 2012 annettu oikeusministerin, sisäministerin ja syyttäjäkolligion yhteinen yleiskirje COL 16/2012 uhrien vastaanotosta syyttäjänvirastoissa ja tuomioistuimissa

12. marraskuuta 2012 annettu oikeusministerin, sisäministerin ja syyttäjäkolligion yhteinen yleiskirje COL 17/2012 vainajan kunnioittavasta käsittelystä, kuolemantapauksen ilmoittamisesta, arvokkaasta hyvästijätöstä ja tapahtumapaikan siivoamisesta tapauksissa, joissa oikeusviranomaisilla on rooli

20. joulukuuta 2012 annettu oikeusministerin, sisäministerin ja syyttäjäkolligion yhteinen yleiskirje COL 18/2012 tilapäisestä asumiskielosta perheväkivaltatapauksissa

18. joulukuuta 2003 annettu kuninkaallinen asetus ehtojen vahvistamisesta kokonaan tai osittain maksuttomalle toisen vaiheen oikeusavulle tai tavalliselle oikeusavulle – [🇳🇱 hollanniksi](#)

16. toukokuuta 2004 annettu kuninkaallinen asetus ihmisalakuljetuksen ja ihmiskaupan torjumisesta – [🇳🇱 hollanniksi](#)

13. kesäkuuta 1999 annettu kuninkaallinen asetus oikeusministeriön alaisten oikeustalojen toiminnasta – [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)

28. joulukuuta 1950 annettu kuninkaallinen asetus rikosoikeudellisen menettelyn kustannuksista

7. huhtikuuta 1998 tehty valtion ja flaaminkielisen yhteisön yhteistyösopimus rikoksen uhrien hoidosta – [hollanniksi](#)

5. kesäkuuta 2009 tehty valtion, flaaminkielisen yhteisön, ranskankielisen yhteisön, ranskankielisen yhteisön komission ja pääkaupunkialueen yhteisen komission yhteisymmärryspöytäkirja rikoksen uhrien hoidosta – hollanniksi ja ranskaksi

5. kesäkuuta 2009 tehty valtion, ranskankielisen yhteisön ja Vallonian yhteisymmärryspöytäkirja rikoksen uhrien hoidosta – hollanniksi ja ranskaksi

5. kesäkuuta 2009 tehty valtion ja saksankielisen yhteisön yhteisymmärryspöytäkirja rikoksen uhrien hoidosta – hollanniksi, ranskaksi ja saksaksi

1. Siviilikannetta ajava asianosainen

Rikoksen uhri voi nostaa siviilikanteen missä tahansa oikeudellisen menettelyn vaiheessa siinäkin tapauksessa, ettei hän ole tehnyt rikosilmoitusta poliisille. Siviilikannetta ajavan asianosaisen asemaan liittyy asianomistajalle kuuluvien oikeuksien lisäksi oikeus

vaatia vahingonkorvausta,

tulla kuulluksi oikeuden istunnossa,

saada kustannukset korvattua oikeudenkäynnin päätteeksi,

käyttää tulkin palveluja oikeudenkäynnin aikana,

jos siviilikannetta pidetään hyväksyttävänä ja perusteltuna, rikoksen uhri saa joitakin rikosoikeudelliseen menettelyyn liittyviä oikeuksia ilman, että hänen tarvitsee tehdä tuomion täytäntöönpanosta vastaavalle tuomarille niiden tunnustamista koskevaa hakemusta.

Siviilikanteen voi nostaa **erillisellä ilmoituksella** siinä tapauksessa, että syyttäjä on jo käynnistänyt oikeudenkäynnin. Se on mahdollista koko tutkinnan ja tuomioistuinkäsittelyn ajan mutta ei enää muutoksenhakuvaiheessa. Jos kyseessä on rike tai rikkomus, uhri voi esittää siviilikanteen tutkintatuomarille. Tutkintatuomarin velvollisuutena on tällöin aloittaa tutkinta. Sen päätteeksi tutkintajaosto voi kuitenkin päättää, ettei epäilyjen viemiseksi oikeuteen ole riittävästi näyttöä.

Jos rikoksen uhri haluaa saada **vahingonkorvausta**, hänen on todistettava kärsimänsä vahinko. Tuomioistuin arvioi vaatimuksen ja joko hyväksyy tai hylkää sen.

Siviilikannetta ajavalla asianosaisella on oikeus viedä asia syytejaoston käsiteltäväksi, jos tutkintatuomarin johtama tutkinta ei ole valmistunut vuoden kuluessa sen aloittamisesta. Tällä tavoin hän voi epäsuorasti valvoa tutkinnan etenemistä.

2. Ihmiskaupan uhrille myönnettävä suojeluasema

Belgiassa otettiin 1990-luvun alussa käyttöön järjestelmä, jossa ihmiskaupan uhreille voidaan myöntää oleskelulupa. Seuraaviin ryhmiin kuuluvat rikoksen uhrin voivat saada ihmiskaupan uhreille tarkoitetun suojeluaseman:

ihmiskaupan (eli seksuaalisen riiston eri muotojen, pakotetun kerjäämisen, taloudellisen riiston, elinten poistamisen ja rikoksiin pakottamisen) uhrin, ihmislakuljetuksen (eli laittomassa maahanmuutossa voiton tavoittelemiseksi avustamisen) uhrin raskauttavissa olosuhteissa. Uhrit, joita on kohdeltu väkivaltaisesti tai joiden henki on vaarannettu, voivat saada kyseisen aseman.

Ihmiskaupan uhrin suojeluaseman saaneeseen henkilöön voidaan soveltaa erityissääntöjä oleskelu- ja työluvan suhteen edellyttäen, että hän lopettaa kanssakäymisen epäiltyjen tekijöiden kanssa,

osallistuu pakolliseen tukitoimintaan siihen erikoistuneessa, toimivaltaisten viranomaisten hyväksymässä vastaanottokeskuksessa, tekee yhteistyötä oikeusviranomaisten kanssa antamalla lausuntoja tai tekemällä rikosilmoituksen.

3. Hallinnolliset seuraamukset

Hallinnollisia seuraamuksia määräävät paikallisviranomaiset. Ne eivät ole rikosoikeudellisia seuraamuksia. Paikallisviranomaisilla on toimivalta rangaista tietyistä lievistä rikkomuksista ja haitanteosta määräämällä hallinnollisia seuraamuksia (sakot, rakennusten tai laitosten sulkeminen, lupien ja valtuutusten keskeyttäminen). Kunta voi määrätä seuraamuksia esimerkiksi omien sääntöjensä rikkomisesta ja tietyistä ilkeiden muodoista. Syytteen nostaminen ei ole suoraan riippuvainen syyttäjistä.

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [nl](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomenetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

2 – UHRIN OIKEUDET OIKEUDENKÄYNNIN AIKANA

Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Voinko saada oikeusapua?

Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?

Miten voin vaatia rikosentekijältä vahingonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?

Onko sovittelu rikosentekijän kanssa mahdollista?

Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?

Lisätietoja

Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?

Asianomistajalle tai siviilikannetta ajavalle asianosaiselle (1) ilmoitetaan kirjallisesti päivä-määrä, jona asia käsitellään tuomioistuimessa. Siviilikanteen nostaminen on mahdollista vielä tässä vaiheessa ja aina suullisen käsittelyn päättämiseen asti. Jos rikoksen uhrilla ei ole asian-ajajaa ja hän haluaa nostaa oikeudenistunnossa siviilikanteen, hänen on oltava paikalla ajoissa,

ilmoittauduttava oikeudenpalvelijalle (*zittingsdeurwaarder / huissier de justice*) ja varmistettava, että kyseessä on oikea istuntosali, mentävä tuomioistuimen puheenjohtajan luo tämän kutsuessa syytetty(j)ä, jo(i)lle uhri haluaa esittää vahingonkorvausvaatimuksen,

luovutettava asiakirja-aineisto, joka sisältää vahingon todistavat asiakirjat,

luovutettava asiakirjoista jäljennös syytetyn/syytettyjen asianajajalle,

pidettävä alkuperäiset asiakirjat itsellään,

vastattava puheenjohtajan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin. Puheenjohtaja vahvistaa vahingonkorvausvaatimuksen.

Oikeudenistunnokset ovat yleensä julkisia, eli kuka tahansa 14 vuotta täyttänyt saa seurata oikeudenkäyntiä. Salissa saavat siis olla läsnä rikoksen uhrin ystävät, naapurit ja perheen-jäsenet samoin kuin tiedotusvälineiden edustajat ja muut asiasta kiinnostuneet. Asiaa käsitellään suljetuin ovin ainoastaan

poikkeuksellisissa olosuhteissa (esim. seksuaali-rikoksissa). Tällöin yleisöä ja tiedotusvälineitä ei päästetä istuntosaliin. Rikoksen uhri voi pyytää tuomarilta asian käsittelyä suljetuin ovin. Mahdollisuudesta säädetään laissa tiettyjen seksuaalirikosten, esimerkiksi raiskauksen tai sukupuolikuria ja -siveellisyyttä loukkaavan teon, uhriksi joutuneille. Myös tuomari voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos kyseessä on alaikäinen tai jos asianosaisten yksityiselämän suojeleminen sitä edellyttää. Tuomion julistaminen tapahtuu aina julkisessa istunnossa.

Jos rikoksen uhri esittää vahingonkorvausvaatimuksen (**siviilikanteen**), hänen on pystyttävä todistamaan kärsimänsä vahinko. Tuomari arvioi siviilikanteen asian käsittelyn päätteeksi. Siviilikanteen ajavan asianosaisten on oltava edustettuna oikeudenistunnossa. Jos rikoksen uhri ei halua olla tekemisissä rikosentekijän kanssa (syytettyä kun ei voi kieltää olemasta läsnä istunnossa), asianajaja voi osallistua keskusteluihin hänen puolestaan. Henkilökohtaisesti on oltava läsnä ainoastaan **todistajana**.

Asiasta ei saa keskustella syyttäjän (*procureur des Konings / procureur du Roi*) kanssa.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Rikostutkinnan aikana lausunnon antanut rikoksen uhria ei kutsuta automaattisesti tuomio-istuimeen vahvistamaan lausuntonsa, paitsi jos asia käsitellään **rikostuomioistuimessa (2)** (*Hof van Assisen / cour d'assises*).

Jos rikoksen uhri kutsutaan tuomioistuimeen henkilökohtaisesti ja hän on suojelun kohteena ja/tai hän ei ole maassa, häntä voidaan kuulla video- tai teleneuvottelulla. Tarvittaessa hänen äänensä voidaan muuntaa ja kasvot peittää.

Jos rikoksen uhri kutsutaan oikeuteen todistajaksi, hän voi hakea korvausta, joka muodostuu kiinteämääräisestä korvauksesta (todistajanpalkkio) ja kilometrikorvauksesta (matkakulu-korvaus). Korvausta haetaan sen tuomioistuimen kirjaamosta, jossa rikoksen uhri on esiintynyt todistajana. Korvausta hakieessa on esitettävä oikeudenpalvelijan rikoksen uhrille palauttama kutsu saapua tuomioistuimeen ja henkilötodistus. Korvaus maksetaan heti kirjaamon aukioloaikana.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Alaikäistä rikoksen uhria suojellaan julkisuudelta: uhrin henkilöllisyyden paljastavien kuvien, piirrosten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos kuulustelusta on audiovisuaalinen tallenne, alaikäisen uhrin henkilökohtaista läsnäoloa oikeudenkäynnissä ei vaadita, paitsi jos tuomioistuimella on tarpeellisenä totuuden selvittämiseksi. Tuomioistuimen on tällöin määrättävä henkilö saapumaan tuomioistuimeen ja perusteltava määräys. Rikoksen uhri voi pyytää tuomarilta asian käsittelyä suljetuin ovin. Mahdollisuudesta säädetään laissa tiettyjen seksuaalirikosten, esimerkiksi raiskauksen tai sukupuolikuria ja -siveellisyyttä loukkaavan teon, uhriksi joutuneille. Myös tuomari voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos kyseessä on alaikäinen tai jos asianosaisten yksityiselämän suojeleminen sitä edellyttää.

Voinko saada oikeusapua?

Siviilikanteen ajava asianosainen voi valita, onko hän itse läsnä oikeudenkäynnissä vai edustaako häntä asianajaja.

Rikoksen uhri voi saada alustavia ja suuntaa-antavia neuvoja osana **ensivaiheen oikeusapua** (*juridische eerstelijnbijstand / aide juridique de première ligne*), joka on asianajajien määräpäivinä ja -kellonaikoina antamaa maksutonta neuvontaa. Tarvittaessa he ohjaavat uhrin erityispalvelujen piiriin. Neuvontaa annetaan esimerkiksi tuomioistuimissa, rauhantuomarin tiloissa, oikeustalossa ja joskus myös kunnan-/kaupungintalolla. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (*justitiehuis / maison de justice*), jonka yhteystiedot löytyvät [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#). Vaihtoehtoisesti voi olla yhteydessä **uhrien tukipalveluun**.

Jos uhri tarvitsee yksityiskohtaisempaa neuvontaa tai apua taikka edustuksen, hänen on käännettävä asianajajan puoleen. Tällainen **toisen vaiheen oikeusapu** (*juridische tweedelijn-bijstand / aide juridique de deuxième ligne*) on henkilön tulotasosta riippuen joko osittain tai kokonaan maksutonta. Tietyillä erityisasemassa olevilla henkilöillä, kuten alaikäisillä ja henkisesti vajaakykyisillä, on oikeus maksuttomaan asianajajaan.

Mikäli uhri haluaa toisen vaiheen oikeusapua, hänen on mentävä [oikeusaputoimistoon](#), jollainen toimii jokaisessa tuomioistuinrakennuksessa. Siellä uhrin on esitettävä asiakirjat, jotka osoittavat, että hän kuuluu johonkin edellä mainituista erityisryhmistä tai että hänen nettotulonsa ovat riittämättömät. Oikeusaputoimisto tekee päätöksen 15 päivässä. Jos hakemus hyväksytään, rikoksen uhrille toimitetaan hänelle osoitetun asianajajan yhteystiedot. On myös mahdollista kysyä itse valitsemaltaan asianajajalta, suostuuko tämä työskentelemään toisen vaiheen oikeusavun puitteissa. Jos asianajaja suostuu, hän ottaa uhrin sijasta yhteyttä oikeusaputoimistoon tämän hakemuksen hyväksymiseksi.

Jos rikoksen uhrin tulot ovat vähäiset, hän voi tietyn edellytyksin pyytää vapautusta joistakin oikeudenkäyntimaksuista (esim. haastemaksuista ja asiakirjojen kopiointimaksuista) **oikeus-apujärjestelmän** puitteissa. Tätä koskeva hakemus on toimitettava oikeusaputoimistoon siinä tuomioistuimessa, jossa asia on vireillä. Jos rikoksen uhri on jo nostonut siviilikanteen (ks. jäljempänä), hän voi esittää hakemuksen suoraan asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle, myös suullisesti.

Uhrin on myös syytä olla yhteydessä vakuutusyhtiönsä sen selvittämiseksi, kattaako hänen vakuutusturvansa myös oikeusturvan.

Istunnon aikana apua voi saada myös uhrien vastaanotossa työskenteleviltä oikeustuki-henkilöiltä tai uhrien tukipalvelun työntekijöiltä.

Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?

Jos rikoksen uhri on rikosoikeudenkäynnin aikana vaarassa ja tutkintatuomari on myöntänyt hänelle tutkintavaiheessa osittaisen tai täydellisen anonymitteettisuojan, häntä voidaan oikeudenkäynnissä kuulla video- tai teleneuvottelulla. Tarvittaessa hänen äänensä voidaan muuntaa ja kasvot peittää.

Jos rikoksen uhria tarvitaan oikeudessa todistajana eikä hän ole antanut lausuntoa tutkinnan aikana, tuomari voi määrätä, että uhrin henkilötietoja ei kirjata istunnon pöytäkirjaan.

Raiskauksen tai sukupuolikuria ja -siveellisyyttä loukkaavan teon uhria suojellaan julkisuudelta: uhrin henkilöllisyyden paljastavien kuvien, piirrosten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos syytetty ei ole tutkintavankeudessa ja rikoksen uhri pelkää joutuvansa kasvatusten syytetyn kanssa ennen istunnon alkua, hän voi ottaa yhteyttä oikeustukihenkilöön. Joissakin tuomioistuinrakennuksissa on erilliset odotushuoneet, jotta tällainen kohtaaminen voidaan välttää.

Miten voin vaatia rikosentekijältä vahingonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?

Jos rikoksen uhri haluaa vaatia vahingonkorvausta rikosoikeudenkäynnissä, hänen on nostettava **siviilikanne**. Korvausta voi vaatia kaikenlaisesta kärsitystä vahingosta, kuten fyysisistä vammoista ja niihin liittyvistä lääkärikuluista, henkisistä kärsimyksistä, aineellisista vahingoista (esim. ansioiden, kouluvuoden tai työpaikan menetyksestä tai ajoneuvolle tai vaatteille aiheutuneesta vahingosta) ja hautajaismenoista.

Rikostuomioistuimella on siviilikanteen ja määrää vahingonkorvauksen maksettavaksi, jos rikosentekijä todetaan syylliseksi. Tämän jälkeen tuomioistuimella on vahingonkorvaus-vaatimuksen sisällön.

Rikoksen uhri voi nostaa kanteen myös **siviilituomioistuimessa**, jos hän syytä tai toisesta ei ole ollut osallisena rikosoikeudenkäynnissä. Tämä on mahdollista silloinkin, kun syyttäjä on päättänyt lopettaa asian käsittelyn. Asia pannaan vireille siviilituomioistuimessa haastamalla vahingon aiheuttanut osapuoli, paitsi jos kaikki asianosaiset ovat valmiita saapumaan tuomioistuimeen vapaaehtoisesti. Jos vakuutusyhtiö on asiassa osallisena (esim. liikenne-onnettomuuden seurauksena), myös sen edustaja voidaan haastaa oikeuteen. Siviilioikeudenkäynti on olennaisesti erilainen kuin rikosoikeudenkäynti. Siinä rikoksen uhrin on osoitettava, että vastapuoli on vastuussa hänelle aiheutuneesta vahingosta. Todisteena voidaan käyttää jäljennöksiä (päätyneen) rikosoikeudenkäynnin asiakirjoista. Jos rikosasia on vireillä samanaikaisesti, siviilituomioistuimen on odotettava, kunnes rikostuomioistuimella on tehty asiassa päätös. Rikostuomioistuimen päätös sitoo siviilituomioistuinta. On hyvä tietää, että kanteen nostamisesta siviilituomioistuimessa aiheutuu kustannuksia.

Jos syyttäjä on pannut vireille menettelyn rikoskanteen hylkäämiseksi (sovintoratkaisu tai sovittelu rikosasioissa), rikoksen uhri voi yrittää saada rikoksenteikijältä vahingonkorvausta myös sitä kautta. Uhri saa yleensä vahingonkorvausta tapauksissa, joissa syyttäjä ehdottaa rikoksenteikijälle **rikosasian sovittelua** tai **sovintoratkaisua**.

Aiheutuneista vahingoista ei aina ole mahdollista saada vahingonkorvausta rikoksenteikijältä (esim. jos rikoksenteikijää ei voida tunnistaa tai häntä ei löydetä) tai vakuutusyhtiöltä. Jos uhri on joutunut tahallisen väkivallanteon kohteeksi, hän voi saada tietyissä olosuhteissa ja tietyin edellytyksin korvausta valtiolta. Mahdollisuudesta saada **vahingonkorvausta valtiolta** on tarkempia tietoja rikoksen uhreille Belgiassa maksettavia korvauksia käsittelevällä Euroopan oikeudellisen verkoston tietosivulla (sivut ovat saatavilla [🇫🇷 ranskaksi](#), [🇳🇱 hollanniksi](#), [🇩🇪 saksaksi](#), [🇬🇧 englanniksi](#) ja muilla kielillä).

Jos syytetty todetaan syylliseksi, hän on velvollinen korvaamaan rikoksen uhrille kustannukset, joita tälle on aiheutunut siviilikanteen nostamisesta. Näihin kustannuksiin kuuluu osa uhrin asianajajalleen maksamista palkkiosta. Tuomari päättää korvauksen määrästä tuomion julistamisen yhteydessä.

Jos epäilty todetaan syyttömäksi menettelyssä, jonka uhri on pannut vireille haastamalla rikoksenteikijän tai nostamalla siviilikanteen, tuomari voi määrätä uhrin maksamaan kaikki epäillylle ja valtiolle aiheutuneet kustannukset tai määrittämänsä osuuden niistä.

Onko sovittelu rikoksenteikijän kanssa mahdollista?

Restoratiivisen sovittelun aloittamista voi pyytää missä tahansa menettelyn vaiheessa: ennen asian viemistä oikeuteen, tuomioistuinkäsittelyn aikana ja vielä sen jälkeenkin, kun tuomari on määrännyt rangaistuksen. Restoratiivinen sovittelu on oikeudellisesta menettelystä erillinen järjestely, eikä korvaa sitä. Oikeuslaitos on siis vastuussa kaikista rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevista päätöksistä, rankaisemisesta ja rangaistusten täytäntöönpanosta. Restoratiivisesta sovittelusta ei vastaa valtio vaan kaksi voittoa tavoittelematonta yhdistystä, [🇫🇷 Suggnomè](#) Flanderissa ja [🇫🇷 Médiante](#) Valloniassa. Niillä on paikallistoimisto kussakin tuomio-piirissä.

Restoratiivisessa sovittelussa aikaansaatu sopimus on luottamuksellinen, ja se voidaan toimittaa tuomioistuimeen ainoastaan molempien osapuolten suostumuksella. Tuomari on velvollinen mainitsemaan tuomiossa, että asiassa on käytetty restoratiivista sovittelua, mutta hänellä ei ole velvollisuutta ottaa huomioon aikaansaadun sopimuksen sisältöä.

Nuorisotuomioistuimen tuomari voi tuomiossa määrätä joko restoratiivisesta sovittelusta tai ryhmäneuvottelusta (*herstelgericht groepsoverleg / concertation de groupe*).

Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?

Jos **siviilikannetta ajava asianosainen (1)** tai **todistaja** ei puhu kieltä, jolla menettely tapahtuu, hänelle osoitetaan tulkki. Asiakirjojen käännettäminen on kuitenkin maksullista.

Lisätietoja:

1. elokuuta 1985 annettu laki veroja koskevista ja muista säännöksistä – [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)

8. huhtikuuta 1965 annettu laki nuorten suojelusta, rikokseksi luokiteltuun teokoon syyllistyneiden alaikäisten vastuusta ja kyseisen teon aiheuttaman vahingon korvaamisesta [🇳🇱 hollanniksi](#)

perustuslaki – [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)

rikosoikeudenkäyntilaki – [🇳🇱 hollanniksi](#), [🇫🇷 ranskaksi](#) ja [🇬🇧 englanniksi](#)

oikeudenkäyntilaki – [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)

28. joulukuuta 1950 annettu asetus oikeudenkäyntikustannuksia rikosasioissa koskevista yleisistä säännöistä

1. Siviilikannetta ajava asianosainen

Rikoksen uhri voi nostaa siviilikanteen tuomioistuimessa missä tahansa oikeudenkäynnin vaiheessa siinäkin tapauksessa, että uhri ei ole tehnyt rikosilmoitusta poliisille. Siviilikannetta ajavan asianosaisen asemaan liittyy asianomistajalle kuuluvien oikeuksien lisäksi oikeus

vaatia vahingonkorvausta

tulla kuulluksi suullisen käsittelyn aikana tuomioistuimessa

saada kustannukset korvattua oikeudenkäynnin päätteeksi

pyytää tulkkaukspalveluja oikeudenkäynnin ajan

nauttia tietyistä oikeudenkäyntiin liittyvistä oikeuksista ilman, että täytäntöönpano-tuomarille tarvitsee tehdä niiden tunnustamista koskeva hakemus. Edellytyksenä on, että siviilikanne otetaan käsiteltäväksi ja se on perusteltu.

Syyttäjän jo vireille panemaan oikeudenkäyntiin voi liittyä siviilikannetta ajavana asian-osaisena myös tekemällä **erillisen ilmoituksen**. Se on mahdollista koko tutkinnan ja varsinaisen oikeudenkäynnin ajan, mutta ei enää muutoksenhakuvaiheessa. Jos kyseessä on rike tai rikos, uhri voi nostaa siviilikanteen tutkintatuomioistuimessa. Tällöin tutkinta-tuomarin velvollisuutena on käynnistää oikeudellinen tutkinta. Sen päättymisen jälkeen tutkintajaostolla (raadkamer / chambre du conseil) on kuitenkin vapaat kädet päättää, riittääkö näyttö epäillyn viemiseksi tuomioistuimeen.

Jos rikoksen uhri haluaa saada **vahingonkorvausta**, hänen on todistettava kärsimänsä vahinko. Tuomioistuin arvioi korvausvaatimuksen ja joko hyväksyy tai hylkää sen.

Siviilikannetta ajavalla asianosaisella on oikeus viedä asia syytejaoston (kamer van inbeschuldigingstelling / chambre des mises en accusation) käsiteltäväksi, jos oikeudellinen tutkinta ei ole valmistunut vuoden kuluessa sen aloittamisesta. Tällä tavoin hän voi epä-suorasti valvoa tutkinnan etenemistä.

2. Rikostuomioistuin

Rikostuomioistuin (yhteystiedot saatavilla [🇳🇱 hollanniksi](#) ja [🇫🇷 ranskaksi](#)) on tilapäinen tuomio-istuin, joka voidaan kutsua koolle missä tahansa Belgian maakunnassa ja Brysselin tuomio-piirissä. Sillä on toimivalta käsitellä kaikkia rikoksia (ts. vakavimmat rangaistavat teot, kuten murha, josta määrättävä rangaistus on viidestä vuodesta elinkautiseen), poliittisia rikoksia ja painovapausrikoksia (paitsi jos niiden motiivina on rasismi tai muukalaisviha).

Rikostuomio-istuin muodostetaan erikseen jokaista asiaa varten toisin kuin muut tuomioistuimet, jotka ovat pysyviä. Rikostuomioistuimen puheenjohtajana toimii muutoksenhakutuomioistuimen tuomari. Häntä avustaa kaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomaria (assessor/assesseur). Valamiehistö muodostuu 12 jäsenestä, jotka valitaan arpomalla ja joista enintään kaksi kolmasosaa saa olla samaa sukupuolta. Valamiehistön jäsenet valitaan äänioikeutetuista kansalaisista, joilla on myös kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet. Heidän on oltava 28–65-vuotiaita, luku- ja kirjoitustaitoisia, eikä heitä saa olla tuomittu yli neljän kuukauden mittaiseen vankeusrangaistukseen tai yli 60 tunnin yhteiskuntapalveluun. Valamiehistö päättää ainoastaan syyllisyydestä ja yhdessä ammattituomareiden kanssa määrättävästä rangaistuksesta. Rikostuomioistuimen tuomiosta voi valittaa ainoastaan kassaatiotuomioistuimeen (Hof van Cassatie / Cour de cassation).

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [nl](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

3 – UHRIN OIKEUDET (ENSIMMÄISEN) OIKEUDENKÄYNNIN PÄÄTTYTYÄ

Voinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?

Onko jatkovalitus mahdollinen?

Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?

Lisätietoja

Voinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?

Jos rikoksen uhri on nostanut asianosaisena siviilikanteen, hän voi hakea muutosta, jos tuomioistuimien on hylännyt hänen esittämänsä vahingonkorvausvaatimuksen tai jos hän pitää korvausta liian pienenä. Rikoksen uhri ei voi kuitenkaan hakea muutosta langettavaan tai vapauttavaan tuomioon. Sen voi tehdä ainoastaan yleinen syyttäjä.

Uhrin on toimittava nopeasti, koska rikosoikeudellisissa asioissa muutosta on haettava 15 päivän kuluessa. Hakemus toimitetaan alkuperäisen tuomion antaneen tuomioistuimen kirjaamoon, joka antaa asiassa lisätietoja. Ylemmässä oikeusasteessa asia tutkitaan ja käsitellään uudelleen. Hakijalle ilmoitetaan kyseisen käsittelyn paikka ja aika. Menettely ylemmässä oikeusasteessa on kutakuinkin sama kuin ensimmäisessä oikeusasteessa. Hakijan ei tarvitse nostaa uutta siviilikannetta. Sen sijaan jos siviilikannetta ei ole nostettu aiemmassa vaiheessa, sitä ei tehdä ensimmäistä kertaa ylemmässä oikeusasteessa. Rikostuomioistuimen (*Hof van Assisen / Cour d'assises*) antamaan tuomioon ei voi hakea muutosta, mutta asianosainen voi vedota kassaatiotuomioistuimeen (*Hof van Cassatie / Cour de cassation*).

Onko jatkovalitus mahdollinen?

Ylemmässä oikeusasteessa annettuun tuomioon ei voi hakea muutosta.

Rikostuomioistuimen antamaan tuomioon ei voi hakea muutosta, mutta asianosainen voi vedota [kassaatiotuomioistuimeen](#).

Kassaatiotuomioistuimien ei ota kantaa tosiseikkoihin, vaan tarkistaa, onko asian käsittelyssä tapahtunut menettelyvirheitä tai onko lakia sovellettu tai tulkittu väärin. Kassaatiotuomioistuimien voi vain vahvistaa tai kumota tuomion. Se ei voi tutkia asiaa eikä tehdä siitä uutta päätöstä. Jos kassaatiotuomioistuimien päättää kumota tuomion, se lähettää asian takaisin sen oikeusasteen tuomioistuimeen, jossa sen kumoama tuomio alun perin annettiin. Kassaatiotuomioistuimien päätös ei ole sitova.

Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?

Rikoksen uhrin on hyvä tietää, ettei hänelle automaattisesti ilmoiteta tuomioistuimen tuomiosta (paitsi jos hän on nostanut siviilikanteen). Jos uhri tai tämän asianajaja ei ole läsnä tuomiota julistettaessa, uhrin on otettava itse yhteyttä viranomaisiin tai pyydettävä **oikeus-tukihenkilöä** ilmoittamaan tuomiosta. Rikoksen uhri voi tietyin edellytyksin pyytää tulla kuulluksi ja/tai saada tietoa tekijälle tarjolla olevista vankeusrangaistuksen täytäntöönpanotavoista. Niitä ovat esimerkiksi poistumisluvut, osa-aikainen vankeusrangaistus, etävalvonta, väliaikainen vapauttaminen maasta poistamista tai luovuttamista silmällä pitäen sekä ehdonalainen vapaus.

Jos rikoksen uhrin nostama siviilikanne on perusteltu ja se otetaan käsiteltäväksi, uhri voi tietyissä tapauksissa pyytää saada tietoja ja/tai tulla kuulluksi tuomion täytäntöönpanotavasta päätettäessä.

Muussa tapauksessa uhri voi panna rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävässä tuomioistuimessa (*strafuitvoeringsrechter / juge de l'application des peines*) vireille menettelyn uhrin asemansa tunnustamiseksi. Kyseinen tuomioistuimien ratkaisee, onko rikoksen uhrilla asiassa oikeutettu etu.

Rikoksen uhrilla on tietyin edellytyksin seuraavat oikeudet:

oikeus **saada tietoa** päätöksistä, jotka koskevat rangaistuksen jonkin täytäntöönpanotavan myöntämistä tuomitulle (esim. ensimmäinen poistumislupa, etävalvonta tai ehdonalainen vapaus);

oikeus **ehdottaa erityisehtoja**, joita tuomitulle saatetaan asettaa ja jotka olisivat uhrin edun mukaisia;

oikeus **tulla kuulluksi** erityisehdoista, joita tuomitulle saatetaan asettaa uhrin eduksi.

Esimerkkejä:

Uhri voi pyytää, että rangaistuksesta päättävä tuomioistuimien kuulee häntä ehdoista, joita tuomitulle saatetaan asettaa etävalvonnan myöntämisen yhteydessä.

Uhri voi pyytää, että rangaistuksesta päättävä tuomioistuimien ilmoittaa hänelle ehdon-alaisen vapauden myöntämisestä.

Uhri voi pyytää, että hänelle ilmoitetaan, jos oikeusministeri myöntää vangille poistumisluvan.

Jos rikoksen uhri haluaa käyttää näitä oikeuksia, hänen on täytettävä rikoksen uhrin lausunto-lomake ja toimitettava tai lähetettävä se rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävän tuomioistuimien kirjaamoon tai oikeustalolle.

Asianajaja voi aina avustaa tai edustaa uhria rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävän tuomioistuimien istunnossa. Apua voi pyytää myös valtion tunnustamilta uhrien tukijärjestöiltä tai uhrien vastaanottokeskuksilta esimerkiksi tilanteessa, jossa rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävä tuomioistuimien on päättänyt kuulla uhria.

Lisätietoja saa oikeustalolta, uhrien tukijärjestöiltä tai omalta asianajajalta.

Uhri voi missä tahansa (vapaus)rangaistuksen täytäntöönpanon vaiheessa tai sen jälkeen pyytää rikosasioiden sovittelua.

Lisätietoja:

17. toukokuuta 2006 annettu laki vankeusrangaistukseen tuomitujen ulkoisesta oikeudellisesta asemasta ja rangaistuksen täytäntöönpanotapoihin liittyvistä uhriin kuuluvista oikeuksista ([nl](#) [hollanniksi/ranskaksi](#)).

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [nl](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

4 – RIKOKSEN UHREILLE TARJOTTAVA APU JA TUKI

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi

Oikeusministeriö

Tahallisten väkivallantekojen uhrien taloudellisen avun toimikunta

Yleiset hyvinvointikeskukset

Yksityishenkilöille tarkoitettu ei-uskonnollinen avustuspalvelu

Psykososiaalinen keskus

Lastensuojelukeskukset

Lasten SOS-tiimit

Nuorten avustuspalvelu

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi kuuluvat sisäasiainministerin toimivaltaan. Paikallis-poliisi vastaa poliisin perustehtävistä ja toimii lähipoliisiperiaatteella. Liittovaltion poliisi vastaa poliisin erikoistehävistä.

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi

ottavat rikoksen uhrin vastaan kohteliaasti ja kunnioittavasti,

antavat rikoksen uhreille käytännön apua ja tietoja ja ohjaavat nämä käyttämään uhreille tarjolla olevia palveluja,

kirjaavat pöytäkirjaan rikoksen uhrin henkilöllisyyden ja tämän mahdollisesti esittämän toiveen saada tietoja oikeudenkäynnistä sitä mukaa kuin se etenee, ottavat tarvittaessa yhteyttä rikoksen uhuriin pian sen jälkeen, kun tämä on tehnyt rikosilmoituksen.

YHTEYSTIEDOT:

Sähköposti: ibznet@ibz.fgov.be

Oikeusministeriö

Oikeusministeriössä (*Federale Overheidsdienst Justitie / Service public fédéral Justice*) on useita osastoja ja komiteoita, jotka suojelevat rikoksen uhrien etuja, muun muassa lain-säädännön, perusoikeuksien ja perusvapauksien pääosasto ja oikeustaloista vastaava pääosasto.

Lainsäädännön, perusoikeuksien ja perusvapauksien pääosasto

valmistelee ja laatii uusia lakiehdotuksia,

antaa neuvoja oikeusministerille ja muille alan toimijoille, valmistelee vastaukset parlamentin kysymyksiin ja osallistuu kansainvälisiin neuvotteluihin,

tekee tiivistä yhteistyötä oikeusministeriön muiden osastojen, esim. oikeustaloista vastaavan pääosaston, ja muiden ulkoisten toimijoiden kanssa.

Oikeustaloista vastaavalla pääosastolla on

ohjattavanaan 28 oikeustaloa (*justitiehuzen / maisons de justice*), jotka kuuluvat oikeusministerin toimivaltaan (Flanderissa ja Valloniassa on kummassakin

13 oikeus-taloa ja Brysselissä kaksi, joista toinen on ranskan- ja toinen hollanninkielinen),

kussakin oikeustalossa on joukko erityisavustajia, jotka vastaavat uhrien vastaanotosta (*Slachtofferonthaal / Service d'accueil des victimes*).

YHTEYSTIEDOT:

Oikeusministeriön verkkosivut: <https://justitie.belgium.be>

Oikeustalojen yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Tahallisten väkivallantekojen uhrien taloudellisen avun toimikunta

Tahallisten väkivallantekojen uhrien taloudellisen avun toimikunta (*Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden / Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence*) on perustettu 1. elokuuta 1985 annetulla lailla, ja sen tehtävänä on huolehtia valtion taloudellisesta avusta väkivaltarikosten uhreille.

Toimikunta

huolehtii taloudellisen avun myöntämisestä tahallisten väkivallantekojen uhreille ja joissakin tapauksissa heidän perheilleen,

vastaa menettelystä, jolla autetaan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tehtyjen rikosten uhreja taloudellisesti,

voi antaa apua, vaikka tekijä olisi tuntematon tai syyntakeeton,

ei ole toimivaltainen tuottamuksellisissa rikoksissa.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://justice.belgium.be/fr>

Yleiset hyvinvointikeskukset

Flanderissa ja Brysselissä on yhteensä 11 yleistä hyvinvointikeskusta (*Centrum Algemeen Welzijnswerk, CAW*), joista jokaisessa toimii uhrien auttamiseen erikoistunut yksikkö.

Hyvinvointikeskukset

ovat *Steunpunt Algemeen Welzijnswerk* -foorumin kautta *Victim Support Europe* järjestön jäseniä,

ovat avoinna kaikille, joilla on kysymyksiä tai ongelmia,

tarjoavat uhrien tukipalveluja Flanderissa ja Brysselissä,

antavat psykososiaalista apua rikosten, katastrofien ja liikenneonnettomuuksien uhreille ja/tai heidän omaisilleen sekä itsemurhan tehneiden omaisille,

vastaavat tiedottamisesta sekä psykologisen, juridisen ja käytännön tuen antamisesta uhreille.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.archipel.be/>

Kaikkien 25 hyvinvointikeskuksen yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Yksityishenkilöille tarkoitettu ei-uskonnollinen avustuspalvelu

Vallonian puolella toimiva yksityishenkilöille tarkoitettu ei-uskonnollinen avustuspalvelu (*Services Laiques d'Aide aux Justiciables*) antaa apua rikoksen uhreille, mutta tukee myös muun muassa nykyisiä ja entisiä vankeja.

Avustuspalvelu

käsittää viisi paikallisosastoa (yksi kussakin Vallonian maakunnassa),

saa rahoituksensa Belgian ranskan-kieliseltä yhteisöltä,

antaa psykologista, psykiatrista ja sosiaalista apua syytetyille, vangeille ja muille rikoksesta tuomituille, rikoksen uhreille ja/tai kyseisten henkilöiden omaisille,

muodostuu monialaisissa tiimeissä työskentelevistä ammattilaisista.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.ulb.ac.be/>

Avustuspalvelun paikallisosastojen yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Psykososiaalinen keskus

Belgian saksankielisellä alueella toimiva psykososiaalinen keskus (*Sozial-Psychologischen Zentrum, SPZ*) antaa apua rikoksen uhreille.

Keskus

on Belgian saksankielisellä alueella toimiva valtiosta riippumaton järjestö,

ylläpitää toimistoja St. Vithissä ja Eupenissa,

antaa yksilöllistä apua kaikille rikoksen uhreille monialaisissa tiimeissä, joihin kuuluu psykologeja, terapeutteja, sosiaalityöntekijöitä ja psykiatri.

YHTEYSTIEDOT:

SPZ Eupen: [✉ info.eupen@spz.be](mailto:info.eupen@spz.be)

SPZ St. Vith: [✉ http://www.ulb.ac.be/](http://www.ulb.ac.be/)

Lastensuojelukeskukset

Lastensuojelukeskukset (*Vertrouwenscentrum Kindermishandeling*) ovat Belgian flaamin-kielisen yhteisön perustamia. Niillä on oma toimintatapa, jonka päämääränä on lasten turvallisuus ja hyvinvointi.

Keskukset

toimivat jokaisessa Flanderin maakunnassa ja Brysselissä,

muodostuvat monialaisista tiimeistä, joilla on psykososiaalisia, kasvatuksellisia ja sosiaalisia tehtäviä,

antavat neuvoja ja tukea tapauksissa, joissa epäillään lapsen hyväksikäyttöä,

antavat maksutta tukea ja tietoa,

pyrkivät auttamaan aina, kun lapsi joutuu aktiivisen tai passiivisen fyysisen, henkisen tai seksuaalisen väkivallan uhriksi,

ottavat vastaan luottamuksellisia ilmoituksia lasten hyväksikäytöstä.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: [✉ http://www.kindinnood.org/](http://www.kindinnood.org/)

Keskusten yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Lasten SOS-tiimit

Lasten SOS-tiimien liitto (*Fédération des équipes SOS Enfants*) toimii Valloniassa ja auttaa hyväksikäytön uhreiksi joutuneita lapsia.

Tiimit

vastaavat hyväksikäytön ehkäisemisestä ja yksittäisten tapausten käsittelystä,

arvioivat monialaisesti lapsen tilanteen ja elinympäristön,

antavat lapselle ja hänen perheelleen psykiatrista, psykologista ja sosiaalista apua,

jakavat jatkuvasti hyväksikäyttötapausten ehkäisyyn ja käsittelyyn liittyvää asiantuntemustaan.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: [✉ http://www.federationsosenfants.be/](http://www.federationsosenfants.be/)

Nuorten avustuspalvelu

Nuorten avustuspalvelu (*Jugendhilfedienst, JHD*) toimii Belgian saksankielisellä alueella ja antaa erityisapua alaikäisille rikoksen uhreille.

Avustuspalvelu

antaa neuvoja ja tukea lasten hyväksikäyttötapauksissa,

antaa apua lapsille ja nuorille ja heidän vanhemmilleen Belgian saksankielisellä alueella,

siirtää tarvittaessa asian käsittelyn syyttäjälle tai nuorisotuomioistuimeen.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: [✉ http://www.dglive.be/desktopdefault.aspx/tabid-300/537_read-3830/](http://www.dglive.be/desktopdefault.aspx/tabid-300/537_read-3830/)

Päivitetty viimeksi: 07/01/2016

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.